

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1988
FORFATTER:	Valborg Juhl
TITEL:	Livet på Binderupgård omkring 1930.
KORT RESUME:	Datteren på gården, om landbruget og dagligdagen.

Livet på Binderupgård omkring 1930

Af Valborg Juhl

Omkring 1930 var en gård med sine omliggende huse et lille samfund for sig selv.

Landsbyen var ikke stor, der kunne leve en købmand, som havde alt – også hvad der skulle bruges indenfor landbruget, såsom søm, grimer osv., der var en smed, han skoede hestene, og kunne lave alt forefaldende smedearbejde for gårdene, og så var der stationen, som også var posthus. Skolen lå udenfor landsbyen, så der var lige lange fra Bjert, Binderup og Stranden.

Binderupgård, en gård på 250 tdr. land, midt i landsbyen med tre daglejerhuse og et til fodermesteren.

Vi var 6 børn, 2-3 unge piger og 5 karle, så det var daglig en stor husholdning.

Landbruget var traditionelt for den tid. I kostalden en stor flok malkekøer med ungkreaturer og kalve, arbejdet og malkningen stod fodermesteren med familie for. Om sommeren var køerne på græs, de blev også malket i marken. Vognen med mælkejunger forspændt den gamle »mælkehest« skrumlede ud af gården tidligt om morgenen og så igen om eftermiddagen. Mælken blev afhentet af mælkekusken, der havde en stor flad vogn, trukket af et par stærke heste. Der var plads til mange spande, han kørte rundt for at hente mælken fra alle besætninger og havde desuden bud med for mange mejerier og butikker i Bjert.

Svinestalden var også fuld. Søer med smågrise i den ene ende og efterhånden som de voksede til, kom de i den anden ende af stalden, til de blev store nok til at blive leveret til slagteriet.

På marken blev der dyrket byg, havre og hvede samt græsfrø og roer. Der skulle være græs til kreaturer og sukkerroer til fabrik. Om efteråret blev der sendt kort ud til landmændene om, hvad dato de måtte levere sukkerroer, de blev så læsset på hestevogn i marken og kørt til stationen, hvor de blev læsset på en jernbanevogn og leveret i Kolding på Saftstationen, hvor de blev rensset og presset for saften, der senere blev kogt ind til sukker, og affaldet, som det kaldes, kom retur til kreaturfoder.

Der er et stykke skov til alle ejendomme. Om vinteren var det et stort stykke arbejde at skove brændsel til et helt år. Om efteråret kom skovrideren »at vise træer ud«. Han lavede en ridse i barken, så vidste man, hvad der måtte fældes. Det blev savet med håndkraft og derefter kørt hjem. Hvis der var sne, kom skovslæderne frem. Træet blev nu savet i passende stykker og kløvet, for derefter at sættes i en stak til det blev tørt. Det var en ære at kunne sætte en høj, flot, lige træstak. Toppen, de tynde grene, kom gennem kvasemaskinen og var et godt brændsel til komfuret.

Flere gårde havde et tærskværk sammen, så om vinteren var arbejdet også at få tærsket kornet. Det skete i laden og det var et støvet arbejde. Men så blev der også serveret en mellemmad med varm mælk eller øl til, og kaffe om eftermiddagen. Ellers var måltiderne morgenmad – middag klokken 12, med en kop kaffe klokken 13, og så aftensmad. Af og til kaffe eller rabarbergrød om aftenen. Arbejdsdagene var lange, både for de unge piger og karlene. 8 timer om vinteren og 9-10 timer om sommeren. I tiden, hvor roerne blev

tyndet og hakket, kunne dagen endda blive længere, da der blev hakket på akkord, og på den måde gav mulighed for at tjene lidt ekstra.

Hvis vejene røg fulde af sne, var man pligtig både fra huse og gårde at stille med mandskab, der med skovl i hånd kastede vejene fri.

Far førte dagbog, hvori han fortæller, at han er snøfoged og har 40 mand i arbejde.

Så var det dejligt om foråret, når frost og sne var væk, at komme i marken at harve og tromle og så

korn, frø og roer. Vi havde 6 spand heste, men havde også tidligt en traktor. Når roerne kom op, skulle de tyndes. Så var alle mænd igang; daglejernes koner var også med, og det kunne jo ske, at de havde barnevogn med, der så stod ved et hegn. Roerne blev først tyndet ud og derefter rensat og hakket for ukrudt igen. Det kunne godt være besværligt, vejret vil jo ikke altid, som vi vil.

Høsten er jo det arbejde, der bliver arbejdet hen imod. Det er en dejlig tid, men det kan godt være et

Karle og piger på Binderupgård.



varmt og strengt arbejde.

Høstgildet var en aften med alle folkene, daglejere og fodermester med familier. Vi fik steg og dessert. Far holdt en lille tale og læste op af Anton Berntsens jyd-ske digte. Og så legede vi bagefter i stuerne.

Stuehuset til de fleste gårde er bygget omkring 1840-70. De er på Koldingegnen store og rummelige. Stuerne på Binderupgård vender mod vest; de var hyggelige med Christiansfeld pottetekkelovne, der rigtig kunne varme, og med uldne, broderede gardi-ner om vinteren. Men efter forårsrengøringen, når de lette, hvide, stivede blondgardiner kom op, blev der lyst og dejligt.

Vi var jo mange, der skulle have mad hver dag; det blev lavet på det store fritstående komfur i køkkenet. Man var selvforsynende før i tiden. Vi bagte selv, dog ikke rugbrød, men »den store ovn«, som før blev brugt, var stadig i kælderen. Hver lørdag kom kro-manden kørende med de store 8 pounds rugbrød fra eget bageri.

Vi slagtede gris, men dengang, før fryseboxens tid, blev der jo en hel del til saltbaljen. Så blev der slagtet kalve for at have fersk kød. Vi havde høns, der gav æg og af og til en til suppegryden, og så var der kyllinge-steg om sommeren.

Far var interesseret i haven, så han hjalp til med køkkenhaven. Han stak selv asparges fra det gamle aspargesbed. Ellers var det mor og de unge piger, der såede og lugede. Børnene havde også hver deres lille have og der var jo ikke den slags frø, der ikke kunne sås deri. — Det kneb nok med interessen senere på som-meren. Vi havde også en stor frugthave, så sidst på sommeren var der meget at sylte og henkoge. Blom-sterhavens gange blev revet i zig-zag til hver søndag. Staldkarlen slog græsplænen med le, og rev græsset af. Hans første arbejde var at fodre hestene. Han be-gyndte tidlig om morgenen, så igen i middagsstunden og igen om aftenen. Han bar brændsel ind til køkken og stuer, og fejede gårdsplads, og han var den, der

havde erfaring i at sætte kornnegene rigtigt, når kor-net blev kørt ind i laden. Hans kone hjalp til i køkken og kælder, og hun holdt karlenes værelser. Karlene spiste i borgerstuen, som vi kaldte den. Der opholdt de sig i fritiden, og de fik aviserne og blade at læse i.

Vi havde gerne vore folk fra forskellige egne af lan-det. Der var mange unge, der gerne ville ud at se sig om. Så var de jo her om søndagen; da spiste vi alle sammen, og om eftermiddagen gik spadsereturen til Skamling, hvor også andre unge kom til.

Der var mange jævnaldrende børn i landsbyen, så der var altid nogen at lege med, og ellers er der jo god plads i gård og have og i bygningerne. Vi fik en islæn-derhest, Lotte, en lille stædig én. Den blev flittig brugt at ride på, og vi havde også en gig, den blev spændt for, så kunne vi køre en tur.

Vi var en stor flok, der fulgtes ad til skole. En god landsbyskole med to lærere og en lærerinde. Der var jo ikke så mange fag; eksamen kunne klares på en dag for alle fire klasser. Det var en festdag med klassevæ-relserne pyntede og stort kaffebord for præst, skole-nævn og forældre.

En anden dag var skoleudflugten til Løverodde. Den foregik i hestevogn og begyndte på gården, hvor mor og pigerne havde travlt med at smøre mad til madkurv og lave dunke med saftvand til de børn og mødre, der kørte med vognene, foruden os selv. Det var festligt om aftenen, når man igen vendte hjem, at se alle vognene med glade børn, der viftede med flag og bøgegrene.

Omkring 1930 var der ikke gode tider for landmæn-dene. Priser på landbrugsvarer var små; det kneb for mange at klare sig. Jeg mindes ikke, at vi børn mærkede det. Far og mor gav os en tryk barndom. De var begge fra nationale og kristelige hjem, og førte tradi-tionerne videre. De deltog i, hvad der rørte sig i sognet i tiden.

Vi har den glæde, at gården stadig er i slægtens eje, og selv om mangt og meget er forandret i tidens løb, så



Binderupgård.

er det dejligt stadig at kunne færdes i sit barndoms-
hjem.